

KLYS om regeringens budgetproposition för 2026:

Få satsningar på det levande konst- och kulturlivet

KLYS, som företräder nästan 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i landet, konstaterar att regeringens budgetproposition innehåller vissa positiva insatser, men att dessa inte på lång väg kan väga upp de allvarliga nedskärningar och urholkningar som drabbat landets kulturliv (scenkonst/film, musik, bild/form, litteratur och media) de senaste åren.

Behoven av offentlig finansiering är enorma bland landets kulturskapare och söktrycket på Konstnärsnämndens stipendier har ökat med 69 procent på fem år. KLYS välkomnar därför en förlängning av den förstärkning på 30 miljoner per år av s k långa stipendier till konstnärer. Förstärkningen är dock marginell i det stora hela och skulle behöva utökas och permanentas.

KLYS ser också positivt på en höjning av bibliotekersättningen på 10 miljoner, även om den är för liten och inte motsvarar pris- och löneomräkningen. Likaså är vi glada att momsen på danstillställningar sänks och regeringen därmed tar ett ytterligare steg mot en generell, reducerad momssats på kultur- och medieområdet om sex procent. Nästa steg måste bli en sänkning av biomomsen i enlighet med filmutredningens förslag.

Men enligt KLYS behövs det mycket mer offensiva och övergripande konstnärspolitiska satsningar för att råda bot på den tuffa situationen för landets yrkesverksamma kulturskapare. Vi ser stora risker med att budgeten innebär omfattande besparingar och uteblivna uppräknings inom hela kultursektorn. Kultursamverkanmodellen är utsatt för en regelrätt svältkur, där landets regioner får urholkade kulturanslag och kommande år stora minskningar, vilket drabbar både kulturinstitutioner och det fria kulturlivet hårt runt om i landet. Studieförbunden har sen tidigare fått kraftiga sänkningar i sina anslag, vilket spår på dräneringen av kulturens infrastruktur och arbetstillfällen.

På AI-området har aviserats att Kungliga biblioteket ska få 30 miljoner kronor för arbete med att träna svenska språkmodeller på bibliotekets samlingar. Budgeten ser dock inte ut att ta höjd för ersättningar till upphovspersonerna till den data som språkmodellerna ska tränas på. Det är enligt KLYS av yttersta vikt att regeringen följer AI-kommissionens princip om balans mellan innovation och immateriella rättigheter och avsätter resurser för licensiering och ersättning i samband med språkmodellsträning.

- *Det är anmärkningsvärt att regeringen återigen väljer att spara på stora delar av kulturlivet, samtidigt som man säger sig vilja skapa bättre förutsättningar för ett starkare Kultursverige. Denna dubbla politik riskerar att inte bara försvaga kulturskapares villkor utan också allmänhetens tillgång till kultur, säger **Fransesca Quartey, ordförande i KLYS.***

Tydligt är också att regeringen även inför 2026 prioriterar kulturarvet. Att så lite av budgeten, trots det stora reformutrymmet, går till den nu levande konsten och kulturen är djupt beklagligt. Det är också feltänkt i en tid då framtidens kulturarv behöver säkerställas mer än någonsin.

- *Att satsa på ett starkt, självständigt och fritt kulturliv i framtiden stärker de demokratiska krafterna och vår gemensamma yttrandefrihet inför kriser och krig, sammanfattar **Fransesca Quartey.***

För frågor och mer information:

Francesca Quartey, ordförande KLYS

070-892 92 27

Ulrica Källén, verksamhetschef KLYS

0733-40 00 33